

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. De peccato veniali generatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

rum quæ addebantur, de delectatione commestionis, carniū in die prohibita, de morte inimici, de pollutione habita in somnis, & aliis omnibus quæ si mala sint in ratione obiecti, malum est de illis delectari: si mala tantum sint in ratione rei, non est malum delectari, de illis inefficaciter.

Solutio
tertiæ

Ad tertiam Resp. negando quod liceat semper delectari quasi practicè, & per appetitum sensitivum, de eo quod licet desiderare. Licet enim delectari aliquando speculatiue tantum de eo quod licet desiderare: verbi gratiâ, licet de quibusdam obiectis malis speculatiue delectari, sub conditione auferente malitiam, verbi gratiâ, potest aliquis delectari voluntate de femina si esset vxor, non licet appetitu & quasi practicè delectari cogitando rem vt præsentē. Vniuersim enim verum est quod de quibusdam nunquam delectari vllō modo licet sub vlla conditione auferente malitiâ, quia illa ita sunt intrinsecè mala, vt nō possint vnquam esse bona: ubi gratiâ nunquam licet dicere blasphemarem si ei licitum: Proximi malum procurarem si non esse peccatum, quia semper illa retinent malitiam intrinsecam odij, vel contemptus diuini, quæ semper sunt mala. In aliis quæ possunt esse bona, vel mala qualis est comestio carniū, licet sub aliqua conditione auferente malitiam delectare.

S. IV.

Vtrum delectatio morosa sumat malitiam à circumstantiis.

Agitur hic
de circum-
stantiis in-
directè
volitis.

Non est dubium, quin morosa delectatio sumat diuersam specie malitiam ex malis circumstantiis quæ sunt expresse volitæ, verbi gratiâ, si dilector de morte inimici, quia Sacerdos est delectatio illa est sine dubio sacrilegium: difficultas igitur tota est de illis circumstantiis quæ volitæ sunt solum indirectè, verbi gratiâ, vtrum sacrilegium sit delectari cogitando mortem inimici, qui Sacerdos est, non quia Sacerdos est, sed quia est inimicus.

Prima ra-
tio dubi-
tandi.

Ratio dubitandi esse primò potest, quia sicut actus efficax voluntatis sumit nouam specie malitiam à circumstantiis, quando illa specialem habent oppositionem cum virtute, sic ab iisdem sumet nouam specie malitiam delectatio inefficax: non enim est maior ratio, cur ille qui turpiter desiderauit coniugatam debeat exponere in confessione hanc circumstantiam, ille autem qui delectatur interius cogitando de coniugata, non teneatur exponere, neque committat duplex peccatum.

Secunda.

Secundò, ille qui gaudet quod heri commiserit adulterium, peccat sine dubio peccato adulterij, & tamen habet actum inefficacem: ille qui desiderat adulterium alterius quod tamen non vult suadere, committit similiter adulterium, & qui desiderat mortem Sacerdoti ab alio inferri est sacrilegus: ergo circumstantiæ actus inefficacis, &c.

Tertia.

Tertiò, si Religiosus delectetur cogitare turpia peccat contra castitatem & contra religionem propter circumstantiam Voti, quamuis illa non sit expresse volita, & tenetur explicare in confessione suum illud Votum. Idem dico de coniugatis, nam illi si delectationes habeant huiusmodi, duplex committunt peccatum.

Conclusio
quinta.

Dico quintò, in delectationibus morosis de re mala cogitata, circumstantiæ operis non dant nouam specie malitiam nisi sint expresse volitæ, vnde nec in confessione debent necessariò explicari. Ita docent Vasques, Sairus, Reginaldus, Azor, Lessius, Salas, Bonacina, Sa, Castro Palao, Tannerus, & alij plures quos citat & sequitur Diana tractat. de Circumstantiis aggrauantibus resolut. 48, & sapius alibi.

Ratio est, quia tunc circumstantia non dat nouam specie malitiam actui voluntatis, quando non est circumstantia obiecti, ad quod voluntas immediatè tendit, delectatio enim, vt dixi, specificatur ab obiecto vt obiectum est non autem ab obiecto vt est opus externum. Sed quando voluntas delectatur de opere malo cogitato, non autem de opere externo vt sic, externæ circumstantiæ non sunt circumstantiæ obiecti ad quod immediatè tendit voluntas, nam illæ sunt circumstantiæ operis, non autem obiecti, quod vt sic ab aliis præscinditur, nisi de illis circumstantiis expresse delecteris, quod vix contingit: ergo illæ circumstantiæ non dant nouam specie malitiam actui. Dixi si sint circumstantiæ operis, quia si sint circumstantiæ ipsius cogitantis certum est quod illæ dant nouam specie malitiam actui vt patebit ex dicendis statim.

Ratio con-
c / usionis

Ad primam enim Respondeo esse disparitatem inter actum efficacem & delectationem morosam: actus enim efficax tendit vt est in se, quod vt sic non præscinditur à circumstantiis, vnde talis delectatio totam habet malitiam, quam habet tale opus externum: delectatio enim morosa tendit in obiectum in ratione obiecti quod aliquando præscinditur à circumstantiis operis: ideoque talis delectatio non habet semper totam malitiam quam habet opus externum.

Ad primā
rationem
dubitandi
responde-
tur.

Ad secundam Respondeo aliquas esse delectationes inefficaces de re ipsa mala vt est in se, quarum obiectum est opus externum malum, illa sumunt malitiam à circumstantiis etiam indirectè volitis, quia tunc obiectum non præscinditur à circumstantiis: alia autem esse delectationes de re mala vt cogitata & quasi practicè representata, illæ non sumunt speciem ab illis circumstantiis indirectè volitis, verbi gratiâ, si gaudes quod heri commiseris adulterium; quod heri occideris Sacerdotem, tunc vt patet tua illa delectatio non præscinditur à circumstantiis, ideo peccas peccato adulterij, & sacrilegij: si autem pure delecteris representando tibi mortem Sacerdotis, præscindis omnino à circumstantia, quia delectaris de opere vt obiectum est, non autem vt opus est.

Ad secundam.

Ad tertiam Respondeo verum omnino esse quod Religiosus, aut Sacerdos, si delectetur interius in cogitatione rei veneræ, non solum peccat contra castitatem, sed etiam contra Religionem propter Votum, in quo se ipsum obligauit, non tantum ad vitandas omnes externas delectationes venereas, sed etiam omnes internas delectationes: vnde necesse non est vt illam circumstantiam directè velit, quia illa non est circumstantia operis tantum externi, quæ in delectatione morosa deberet esse expresse volita, sed est circumstantia personæ cogitantis malum, atque ita est circumstantia immediati obiecti ad quod tendit interna delectatio. Vnde circumstantiam illam voti explicandam esse in confessione tam in delectatione morosa quam in aliis fatentur communiter Doctores quos citat & sequitur de Lugo, tractat. de Pœnitentia, disput. 16. num. 385.

Ad tertiam.

SECTIO IV.

De Peccato Veniali generatim.

S. Thomas quæst. 88.

Tota peccati Venialis definitio & essentia, satis liquet ex iis, quæ hætenus dicta sunt: nunc tota restat difficultas de modis quibus potest contingere vt peccatum in se omnino veniale, fiat mortale quod vulgò dicitur posse contingere. Primò ratione periculi. Secundò, ratione numeri. Tertiò, ratione contemptus formalis, aut finis mali.

S. I.

S. I.

*Utrum Peccatum Veniale fiat aliquando mortale
propter adiunctum periculum morta-
liter peccandi.*

Quid sit
periculum
proximum
quid re-
motum.

Triplex
difficultas.

SI peccatum veniale aliquando sit proxima disposi-
tio ad peccatum mortale, non est dubium quin sit
peccatum mortale, tota ergo difficultas est, utrum
peccatum ex se veniale, aliquando ita disponat homi-
nem ad peccatum mortale, ut constituat illum in pro-
ximo periculo illud committendi: dicitur autem illud
proximum periculum quod frequenter inducit ad
peccatum, periculum remotum quod non inducit
frequenter.

Ratio dubitandi est primò, quia si peccatum venia-
le dispositio esset ad mortale, semper peccaret morta-
liter qui haberet propositum committendi venialia
quæcumque se obtulerint: consequens est falsum, quia
si hoc propositum esset peccatum mortale, sequeretur
quod quilibet sub mortali teneretur vitare aliqua
venialia, si enim teneretur non committere omnia, te-
neretur vitare aliqua, ergo peccatum veniale non est
proxima dispositio ad mortale. Confirmatur quia qui
committit omnia peccata venialia quæ se offerunt non
peccat mortaliter, ergo qui vult illa committere non
peccat mortaliter.

Secundò, si peccata venialia proximè disponent
ad peccatum mortale, sequeretur quod illa voluntas
committendi venialia esset impossibilis cum pro-
posito firmo vitandi omne peccatum mortale, sed non
est impossibilis, quod probò, quia si esset impos-
sibilis, vel hoc haberet propter omnia venialia si-
mul sumpta, vel propter aliquod peccatum veniale
in specie: non primum, quia non committuntur om-
nia simul peccata venialia: non secundum quia sic
veniale aliquod peccatum esset mortale quod absur-
dum est; ergo voluntas committendi omnia peccata
venialia non est impossibilis cum proposito firmo
vitandi omne peccatum mortale.

Tertiò, quotiescumque aliqua duo, genere diffe-
runt non potest vnum esse dispositio ad aliud: sed pec-
catum veniale genere differt à peccato mortali: verbi
gratià, peccatum ex genere suo veniale, genere dif-
fert à peccato mortali ex genere: ergo peccatum ve-
niale non est dispositio ad mortale.

Conclusio
prima tri-
partita.

Dico primò, peccatum veniale disponit semper
aliquo modo ad peccatum mortale: sed non disponit
tamen semper proximè ac directè: quamvis nihilomi-
nus certum videatur quod voluntas committendi om-
nia peccata venialia quæ passim occurrunt sit pecca-
tum mortale.

Probatur
prima pars
ex Scriptu-
ris.

Prima pars expressa est sancti Thomæ *art. 3.* quem
Theologi omnes sequuntur probantque primò ex
Scripturis Ecclesiast. 19. *Qui spernit modica paulatim
decidet*, quod de peccatis venialibus intelligendum
esse putant S. Gregorius, S. Thomas & Lyranus &
ibidem cap. 10. *In pigritiis humiliabitur contignatio, &
in infirmitate manuum præstabit domus*; quod Cassia-
nus Collat. 6. conuenire docet in eos qui negligunt
minora peccata unde tota postea spiritualis domus
collabitur. Unde ibidem dicitur *Qui timet Deum nihil
negligit*. Luc. 16. *Qui in modico infidelis est in magno in-
fidelis erit*.

Ex Patrib.

Secundò probant ex Patribus præsertim ex Augu-
stino, qui variis in locis id exaggerat, verbi gratia,
serm. 44. de Tempore, Peccata venialia comparat gut-
tis pluuiarum, *Qua licet exigua sint, flumina tamen
complent ingentia, & moles trahunt, & arbores cum
radicibus suis*, & in Psalm. 66. comparat aquæ per
rimulas intranti in nauim quæ paululum eam demer-
git & obruit, & in Psalm. 39. comparat arenæ quæ

nauim obruit suo pondere: verbi gratia S. Bernardus
lib. de ordine vitæ, à minimis incipiunt qui in maxi-
ma proueniunt S. Greg. 3. p. *Pastoralis admonit. 35.* Chry-
sost. hom. 87. in Matth. *Cito ex paruis maxima sumi ne-
gligentia nostra*: Basilii in constitut. monasticis c. 2.
*Danda opera in eo est, ne ulla in re conscientia nostra nos
condemnet*, alios plures dabit Salas *disp. 6. sect. 23. n. 63.*

Tertiò, ratio aperta est & consideratione dignissima
quia ut aliquis perseueret in gratia, & illibatam seruet
animam a grauibus peccatis duo requiruntur sine qui-
bus etiam si physicè loquendo perseuerare aliquis pos-
sit, moraliter tamen non potest perseuerare, neque de
facto est perseueraturus. Ex parte voluntatis necessa-
rius est feruor charitatis, timor Dei, & inclinatio ad
sequendam regulam rationis: Ex parte Dei gratia ef-
ficax etiam si necessaria non sit ad vitandum pecca-
tum mortale, illa tamen sublatâ sine dubio peccabis, ut
constat ex toto tractatu de gratia: sed per crebra pec-
cata venialia certum est feruorem charitatis imminui,
Quia tepidus es in ipiam te euernere ex ore meo: timo-
rem Dei sensim auferri, *Qui enim timet Deum nihil
negligit*: & demùm assuescere paulatim animum ad
non sequendam rationem, & excutiendū iugum diui-
næ legis. Neque minus est certum quod irritatus cre-
bris peccatis venialibus Deus etiam si auxilia suppedi-
tet sufficientia, ea tamen quæ sunt efficacia prius
denegat, ut docent quasi certum Basil. *orat. 3. de Ieiunio*,
Gregor. Magnus *lib. 10. moralium cap. 14.* Chrysost. *sermone de leuium peccatorum periculis, & homil. 87. in
Matthæum*: Bernardus *serm. 59. in Cantica*. Ergo cer-
tum est quod peccata venialia disponunt aliquo mo-
do ad peccatum mortale. Deinde si peccatum, ve-
niale sit solum ex indeliberatione vel paruitate mate-
riæ, generat vitiosos habitus ad mortalia peccata in-
clinantes, potest veniale aliquod huiusmodi peccatum
accedente deliberatione fieri mortale. Adde quod
vnum peccatum semper inclinat ad committendum
aliud peccatum in natura omnino simile.

Secunda pars quod peccatum veniale non disponat
saltem semper proximè ac directè ad peccatum mor-
tale debet explicari. Primò enim fateor quod pecca-
tum veniale non per se ac directè, sed indirectè solum
disponit & per accidens ad mortale; videturque mani-
festum quia disponere directè ad peccatum est esse
causam per se mouentem ad mortale, sed peccatum
veniale non est causa per se mouens ad mortale; dis-
ponit enim ad illud duntaxat ut remouens timorem
Dei, feruorem charitatis, gratiam efficacem, ergo non
directè vnumquam disponit ad peccatum mortale. Deinde
verò fateor quod paucissima quædam peccata ve-
nialia non disponunt proximè ad peccatum mortale
quia ubi est proxima dispositio ibi est semper forma
ut patet, sed multi viri sancti quædam committunt
peccata venialia, qui nunquam in peccatum mortale
labuntur, ergo manifestum est, quod pauca quædam
peccata venialia præsertim imperfectè voluntaria non
sunt proxima dispositio ad peccatum mortale. Imò &
alioqui sequeretur quod quilibet committens pecca-
tum veniale peccaret mortaliter. Sed tertiò tamen
certum est quod plura peccata venialia præsertim facta
ex malitia & perfecta deliberatione licet non dis-
ponant ad mortale nisi per accidens, proximè tamen
ad illud disponunt, propter rationes quas attuli,
semper enim & infallibiliter in mortalia peccata inci-
dit, qui passim, & sine vllò Dei timore obuia quæ-
que peccata venialia committit. Huc enim pertinent
omnia quæ nuper attuli ex quibus etiam sequitur.

Tertia pars conclusionis, quod ille actus, nolo
vitare peccata venialia, sed tantum mortalia, graue
peccatum sit: ita enim docent communius Theologi
quos dabunt Bonacina *disp. 2. quæst. 3. part. 5. num. 17.*
Sanches

Ex Ratio-
ne.

Duo re-
quiruntur
ad vitandū
peccatum.

Secunda
pars pro-
batur.

Quid sit
disponere
directè
quid indi-
rectè.

Quid sit
peccatum
veniale
quod in-
clinat ad
mortale.

Primo
probat.

Tertia
pars pro-
batur.

Sanches lib. 1. cap. 5. num. 4. Salas *disp.* 26. *sect.* 23. num. 67. Sotus, Antoninus, Angelus, Syluester, quia exponere se proximo & probabili periculo peccandi mortaliter, est peccatum mortale. Vnde addunt eum Religiosum peccare mortaliter qui statuit non seruare regulas quæ non obligant sub mortali, quia tenetur vnusquisque tendere ad perfectionem secundum suum statum, qui autem ita statuit peccare venialiter non tendit ad perfectionem secundum suum statum, ergo ille peccat mortaliter.

Solutio prima dubitationis. Ad primam Respondeo neminem teneri sub mortali vitare vlla peccata venialia determinata, sed illum tamen actum, nolo vitare venialia esse peccatum mortale, quia quamuis nullum peccatum veniale determinatum, habeat euidens periculum peccandi mortaliter, actus tamen ille habet adiunctum tale periculum euidens, atque licet obiectum huius actus non sit ex se mortale, tamen ex circumstantia est mortale. Vnde ad argumentum negatur illa maior, si hoc propositum esset peccatum mortale sequeretur quod teneretur sub mortali vitare aliqua peccata venialia; verum enim est quod teneor velle vitare aliqua indeterminata, id est teneor velle non committere omnia quæ occurrunt, sed non teneor sub mortali vitare aliqua venialia determinata.

Ad confirmat. Resp. peccare mortaliter eum qui committit omnia peccata venialia quæ se offerunt quando aduerit periculum peccandi mortaliter, quod est inseparabile à voluntate committendi omnia passim venialia.

Solutio secunda. Ad secundam Resp. voluntatem illam committendi omnia venialia esse impossibilem cum voluntate firma & efficaci vitandi omnia mortalia, propter adiunctum periculum peccandi mortaliter, quod non est adiunctum vlli peccato venialia determinato.

Solutio tertia. Ad tertiam satis ex dictis liquet quomodo peccatum ex genere suo veniale disponat indirectè solum & per accidens ad peccatum mortale ex genere, licet ab eo specie differat, disponit enim per accidens, quia priuat hominem gratia efficaci & congrua, priuat feruore charitatis, Dei timore, inclinatione ad sequendam rationem, & legem.

S. II.

Utrum peccatum veniale fiat mortale aliquando ratione numeri, præsertim in materia Iustitiæ.

S. Thom. art. 4.

Quot modis multa peccata venialia possunt coalescere in vnum mortale. Dupliciter intelligi potest, quod multa peccata venialia efficere possint vnum peccatum mortale. Primum, quod illa omnia iuncta in vnum coalescant in vnum peccatum graue. Secundum, quod vnum aliquod peccatum quod de se non esset nisi veniale, incipiat esse peccatum mortale quia sequitur multa peccata venialia. De priori modo vix est difficultas, de posteriori maior est controuersia de qua dici fusiùs solet in materia de iustitia quando explicatur quale sit furtum graue.

Prima ratio dubitandi. Ratio ergo dubitandi est primum, quia si aliquando esset verum quod multa peccata venialia, verbi gratia, multa furta modica efficiant vnum peccatum mortale, sequeretur quod semper hoc esset verum, verbi gratia, multa mendacia venialia, essent vnum graue peccatum. Sicut enim multa furta modica facta eidem homini, faciunt ei grauem iniuriam, sic multa iniuriæ leues Deo factæ, sunt vna iniuria grauis consequens autem illud falsum est, & à nemine admittitur, ergo falsum est quod multa, verbi gratia, modica furta faciant vnum peccatum mortale.

Tom. I.

Secundò, quando dicitur quod multa modica furta efficiunt vnum graue furtum, vel hoc intelligitur quod omnia illa peccata sint vnum peccatum mortale, quod est impossibile, quia quando priora illa modica furta facta sunt tunc fuerunt venialia, implicat autem vt peccatum quod fuit veniale, fiat peccatum mortale tunc quando non est: vel intelligitur quod priora furta fuerunt peccata venialia, vltimum autem sit peccatum mortale, quod etiam est absurdum, quia furtum istud volo esse vnus duntaxat teruncij, quod nemo dixerit esse mortale.

Tertiò, si verum esset quod multa modica furta efficiunt vnum peccatum mortale, sequeretur illum peccare mortaliter qui eodem die plura violaret vota rerum modicarum, quia materiæ illæ votorum tam inter se vniuntur quam materiæ leuium furto- rum hoc autem falsum, ergo, &c.

Dico secundò, multa venialia quantuncunque in infinitum multiplicentur nunquam tamen possunt efficere secundum se vnum peccatum mortale. Sed peccatum tamen veniale sæpè fit mortale ob multa peccata venialia quæ antecesserunt, si eorum materiæ vel effectus moraliter continentur & coalescant in vnum.

Prima pars censetur communiter esse de Fide quam tradit aperte S. Thomas *art.* 4. fusèque probatur à Vas- que *disp.* 145. Sanches lib. 1. cap. 4. Salas *disp.* 26. *sect.* 25. Quia peccatum veniale secundum se non habet repugnantiam vllam cum charitate, ergo infinita peccata venialia non possunt habere talem repugnantiam, sicut quia vnus gradus caloris non habet oppositionem cum charitate, sic neque infiniti gradus caloris habent oppositionem cum illa. Deinde peccato veniali non debetur pœna nisi finita secundum durationem, peccato autem mortali debetur pœna æterna, sed nunquam ita possunt multiplicari venialia vt mereantur pœnam æternam, quæ infinita est; ergo nunquam illa efficere possunt vnum peccatum mortale. Cum autem dixit Augustinus quod *Homines negligentes dum despiciunt peccata sua quia parua sunt crescentibus minutis, adduntur etiam minima, & cumulum faciunt, & demergunt*: significare voluit tantum quod venialia peccata si multa sint ratione periculi possunt esse mortalia.

Secunda pars priusquam probetur explicari debet, sciendum enim est quædam esse peccata venialia quæ licet in infinitum multiplicentur, eorum tamen materia, & effectus, nullo modo inter se continentur, v. gr. multa mendacia iocosa, multa verba otiosa, multæ leues vanitates. Alia verò sunt quorum materiæ ac effectus continentur & efficiunt moraliter loquendo aliquid vnum: v. gr. furaris eidem homini vnum assem millies, certum est quod ex illis omnibus sunt mille asses. Decies in die ieiunij parum comedis, ex illis omnibus fit sine dubio notabilis vna comestio, per plures ictus leuissimos hominem interficis, patet quod effectus omnium illorum ictuum, pariunt vnum damnum graue.

Dixi ergo quod si materiæ plurium leuium peccatorum non coalescant in vnum peccatum veniale non fit mortale ob multa peccata venialia quæ antecesserunt. Quia scilicet multa peccata venialia non possunt facere vnum peccatum mortale nisi vel secundum se, vel ratione continuitatis materiæ circa quam versantur: vnde certum est quod si quis paruam Eleemosinam, vel orationem dominicam voueat pro singulis sabbatis, non peccat mortaliter si eas sæpius omittat, quia paruæ illæ materiæ tunc non vniuntur: sicut nec qui pluribus diebus ieiunij parum comederet.

Si autem materiæ illæ vniuntur, tunc asserui peccatum veniale fieri mortale ob plura venialia peccata quæ antecesserunt. Ita enim docent citati superiùs

Ggg Doctores;

Secunda.

Tertia.

Conclusio secunda bipartita.

Ratio prima partis.

Ratio secunda partis.

Doctores; dupliciter enim potest quis velle materias peccatorum leuium, primò si vnico actui illas omnes velit, verbi gratiâ, si dicat, volo millies furari vnum obolum: volo in die ieiunij decies modicum comedere: Ille actus est sine dubio peccatum mortale, quia obiectum illius actus est tota illa materia peccatorum venialium, quæ cum sit grauis, peccatum etiam est graue. Secundò si per plures actus interruptos, quorum vnus sit omnino independens ab aliis, velit illas omnes materias leues, quæ coniunctæ simul efficiunt grauem materiam, verbi gratia, hodie furaris assem nihil de furto castino cogitans, cras alterum furaris & sic deinceps adeò vt grauis efficiatur quantitas, non est etiam mihi dubium, quin vltimum illud furtum in quo completur materia notabilis sit peccatum mortale.

Ratio est quia velle retinere materiam notabilem est peccatum graue, sed ille vltimus actus includit voluntatem retinendi materiam notabilem. Si enim haberes voluntatem restituendi statim paruam hanc materiam non peccares mortaliter, quia velle statim reddere id quod accipis non est notabile damnum.

Explicatur
tota doctrina.

Sed de furtis modicis fusiùs dicam in tractatu de Iustitia, vbi præcipua difficultas est, verum vltimum illud furtum sit peccatum mortale, non solum in ratione retentionis, sed etiam in ratione acceptationis quæ soluetur eo loco. Nunc addo tantum eandem etiam doctrinam extendi debere ad alia peccata leuia quorum materiarum inter se continuantur. Primum exemplum est in materia Temperantiæ, si enim per plures comestiones grauitè lædatur tua sanitas, grauitè peccas in vltima illa comestione, quæ aduertis te accipere damnum graue. Idem dico de die ieiunij in quo si sapiùs modicè comedas grauitè peccas. Secundum exemplum si voto rei minime, si enim voueat aliquis singulis diebus recitare orationem dominicam, ita vt singulis diebus non sit alligata sua obligatio, sed tantum præfigantur singuli dies tanquam terminus vltra quem non differatur voti exequutio, peccat ille mortaliter si per longum tempus omitat recitare orationem dominicam. Si singulis diebus affixa sit talis obligatio, ille mortaliter non peccat qui violat eam sapiùs vt dixi nuper.

Solutio
primæ dubitationis.

Ad primam satis constat ex dictis quare non semper fiat vnum mortale peccatum ex multis venialibus, quorum effectus & materiarum non continuantur & coalescunt in vnum. Plura peccata venialia sunt leues iniuriæ quæ in vnam non coalescunt: plura furti materias habent quæ in vnam grauem summam coalescunt.

Solutio
secundæ.

Ad secundam constat etiam quod furta modica non coalescunt in vnum peccatum graue, sed quod vltimum furtum leue vnus teruncij sit graue peccatum, quia est voluntas retinendi materiam grauem.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Respondet Sanches peccare mortaliter illum qui plura eodem die vota violat rerum modicarum. Sed hoc non placet quia cum disparata sint vota nullum inter se dicunt ordinem,

§. III.

An & quomodo peccatum veniale fiat mortale ratione contemptus, vel finis mali.

Prima ratio dubitandi.

Ratio dubitandi est primò, quia neque contemptus materialis, neque contemptus formalis sufficit vt peccatum veniale fiat mortale, ergo non sufficit vllus contemptus: antecedens patet quia, nullum est peccatum in quo non sit contemptus aliquis materialis. Ergo ad peccatum mortale non sufficit contemptus materialis. Potest etiam esse contem-

ptus formalis si renuam in aliquo speciali casu subici superiori, quia præcipit rem aliquam valde modicam, & tunc peccatum est duntaxat veniale, ergo contemptus formalis esse potest sine peccato mortali.

Secundò, finis etiam malus non videtur sufficere, vt peccatum veniale fiat mortale nam si mentiaris ad furandum, tunc mendacium illud tamen non est nisi peccatum veniale alioqui duplex committeretur peccatum mortale, alterum esset mendacium, alterum voluntas furandi.

Dico tertio, peccatum veniale transit sine dubio in peccatum mortale quoties vel sit ex contemptu formali non tantum secundum quid sed simpliciter, vel assumitur vt medium ad peccatum mortale.

Conclusio
tertia
partita.

Prima pars communis est inter Theologos & sola eget explicatione, contemptus enim materialis appellatur, quando aliquis peccat videns se violare præceptum superioris, etiam si non idè peccet quia non vult subici. Contemptus formalis vocatur quando aliquis idè peccat, quia renuit subici superiori vel legi quod valde differt ab eo peccato, quod fit ex indignatione, quando aliquis idè non obedit, quia vult displicere superiori, cuius personæ iratus est: rursus autem contemptus formalis simpliciter dicitur quoties authoritati, vel diuinæ, vel humanæ à Deo constitutæ renuit. aliquis subici, quod est sine dubio semper peccatum graue, si enim vel ipsum Deum, vel eum qui constitutus à Deo est, nolis agnoscere superiorem, tunc peccas grauitè, neque in huiusmodi inobedientia formali, potest dari leuis materia. Contemptus verò formalis secundum quid appellatur, quando non absolute renuis subici superiori aut legi, sed hic & nunc in eo speciali casu renuis subici, quia est rei modicæ præceptum, & tunc si præceptum sit humanum obligans tantum ad veniale, non est peccatum nisi veniale, si autem contemnas præceptum diuinum, præcisè quia est præceptum rei modicæ, non peccas etiam nisi venialiter, quod tamen affirmare non audet Sanches, lib. 1. cap. 5. num. 11.

Secunda pars patet ex dictis disputat. 4. vbi ostendi quomodo circumstantia refundit malitiam in actum, vnde constat quod si medium malum assumatur ad finem non malum, tunc intentio finis est mala: & si medium etiam bonum assumatur ad finem malum, tunc electio est mala.

Ad primam tota liquet responsio ex prima parte conclusionis, contemptus enim materialis & contemptus formalis secundum quid non sufficiunt ad peccatum mortale; sed tantum contemptus formalis simpliciter.

Ad secundam Resp. verum esse quod siue mentiaris ad furandum, siue fureris ad mentiendum, sola voluntas furandi est peccatum mortale & illam solam teneor exponere in confessione, nam mendacium quod est medium, vel finis talis furti non est peccatum mortale nisi ob illam voluntatem, neque habet malitiam grauem ab illa distinctam.

Ratio
secundæ
partis.

Solutio
primæ
dubitationis.

Solutio
secundæ.

QVÆSTIO IV.

De generalibus peccatorum proprietatibus.

Quidditatem peccati hætenus explicatam, quæ sequi videntur proprietates, infinitas, contrarias, connexio, inæqualitas. De infinitate plenè dictum est tertia parte cum egi de obiecto satisfactionis Christi. Contrarietas qualis sit facillè colligitur ex dictis quæstione prima vbi constat quod habitus vitiosus physice sumptus non est semper contrarius habitui

Quot
sint
proprietates
peccatorum.